

CHƯƠNG 1:

KHÁI NIỆM CƠ BẢN VỀ

MẠCH ĐIỆN

Biên soạn:

ThS. Phạm Xuân Hồ

ThS. Phù Thị Ngọc Hiếu

ThS. Vũ Thị Ngọc Thu

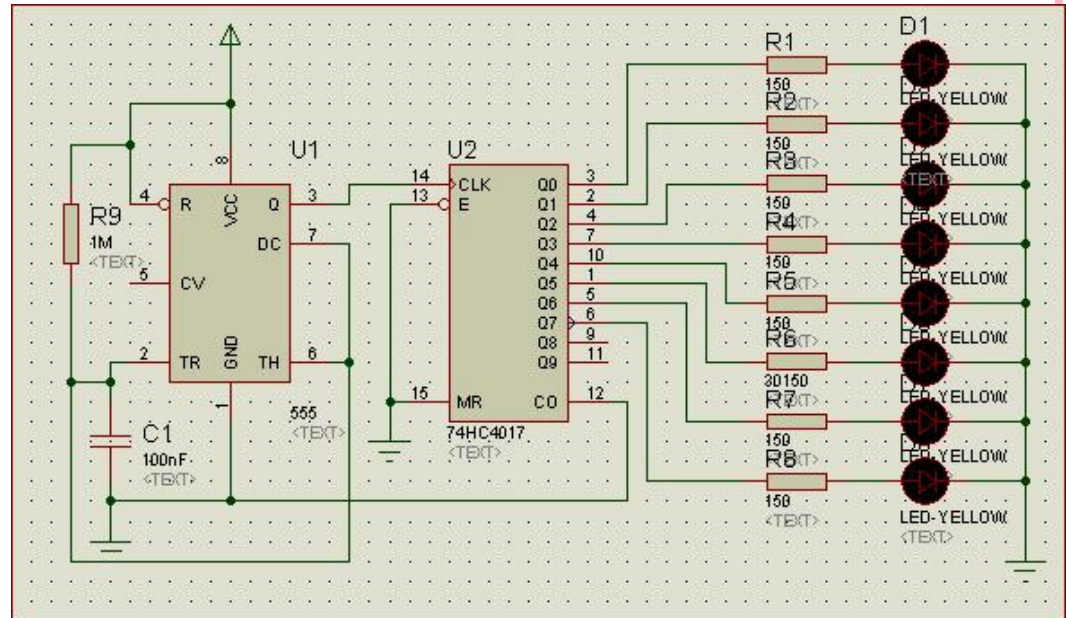
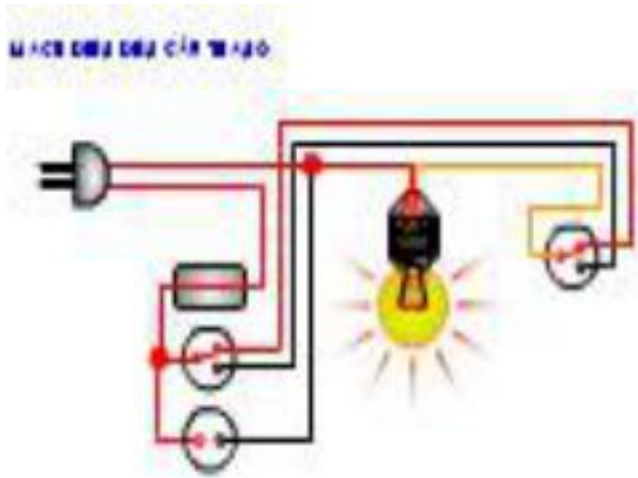

CÁC KHÁI NIỆM CƠ BẢN

Mạch điện:

Một hệ thống gồm các thiết bị điện, điện tử ghép lại. Trong đó xảy ra các quá trình truyền đạt, biến đổi năng lượng hay tín hiệu điện từ do bởi các đại lượng dòng điện, điện áp.

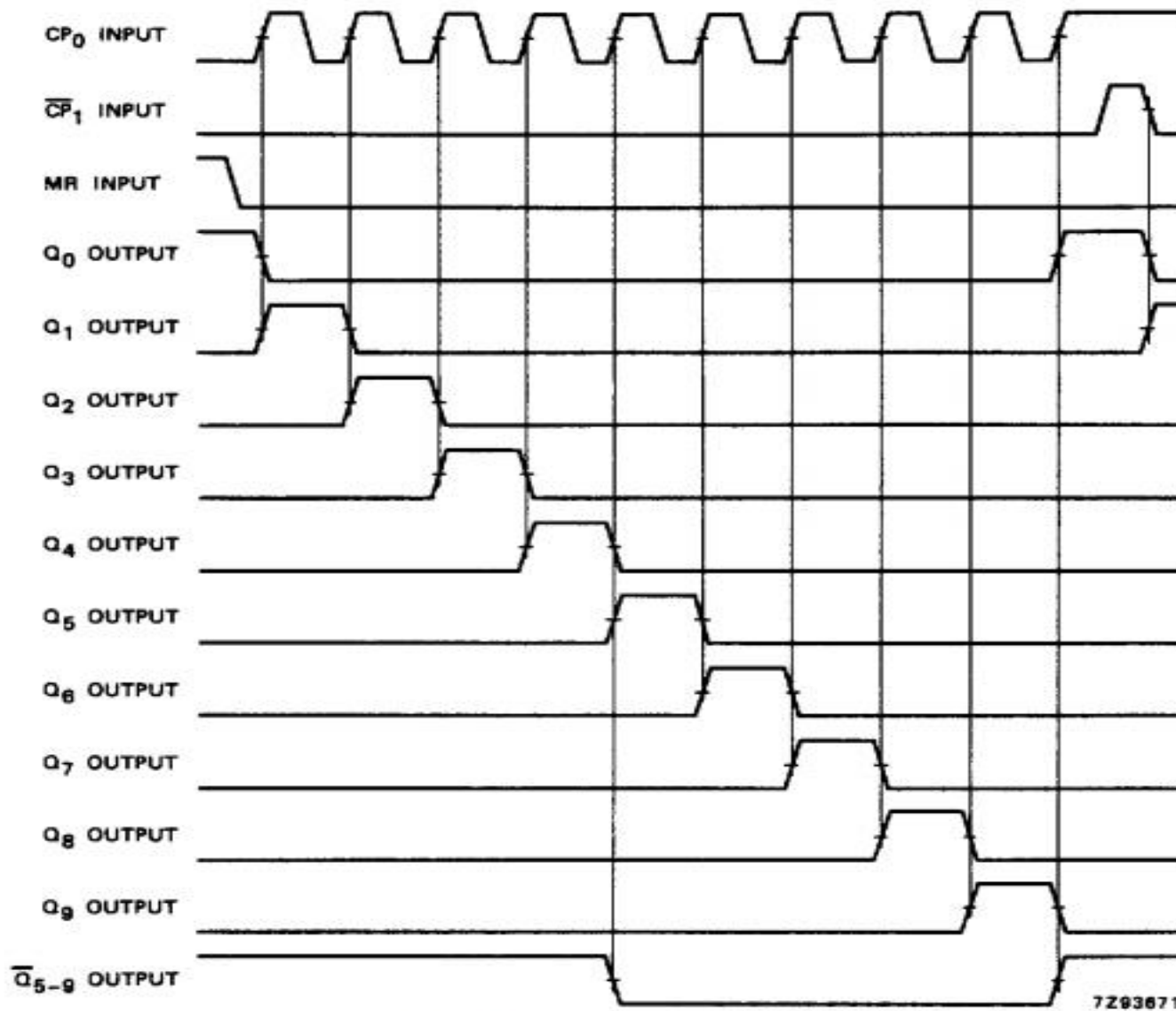

Fig.6 Timing diagram.

Dòng điện

Dòng các điện tích chuyển dời có hướng dưới tác dụng của điện trường.

Chiều dòng điện

Qui ước từ nơi có điện áp cao đến nơi có điện áp thấp

Cường độ dòng điện

$$I = \frac{dq}{dt}$$

Điện áp

đại lượng đặc trưng cho khả năng tích lũy năng lượng của dòng điện.

Chiều điện áp

Qui ước từ nơi có điện thế cao đến nơi có điện thế thấp

$$U_{AB} = \varphi_A - \varphi_B$$

Công suất

Đại lượng đặc trưng cho khả năng thu và phát năng lượng điện trường của dòng điện.

Nếu dòng điện và điện áp cùng chiều thì dòng điện sinh công dương $P > 0$ (phần tử đó hấp thu năng lượng)

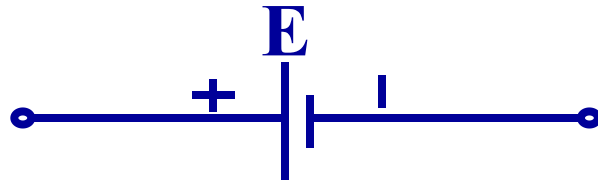
Nếu dòng điện và điện áp ngược chiều thì dòng điện sinh công âm $P < 0$ (phần tử đó phát năng lượng)

$$P = UI$$

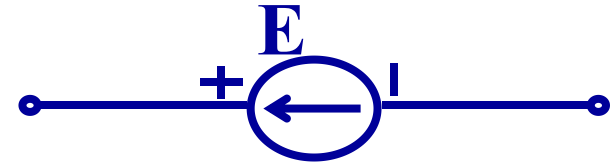
$$P = UI \cos \varphi$$

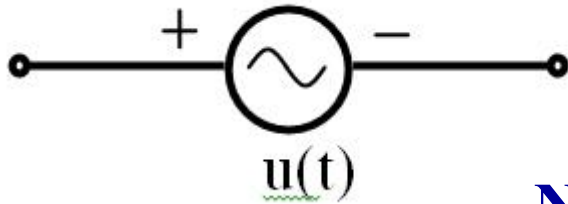
Các loại nguồn áp (Voltage Sources)

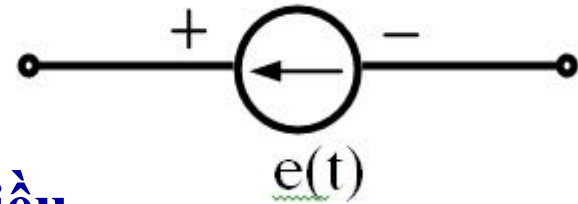
Hoặc

Nguồn một chiều

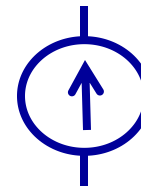

hoặc

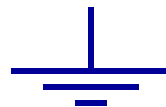

Nguồn xoay chiều

Nguồn dòng (Current Source)

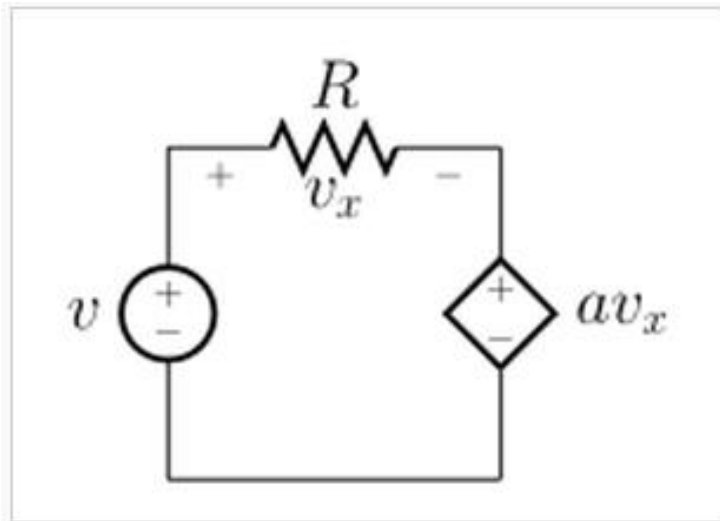

Đất (Ground)

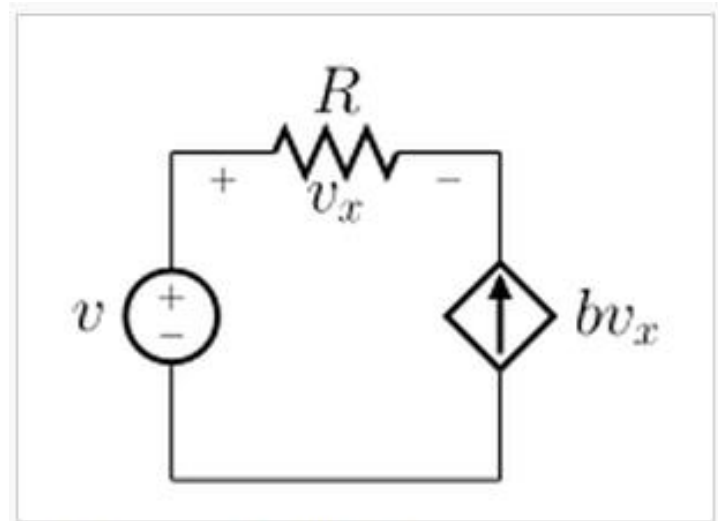

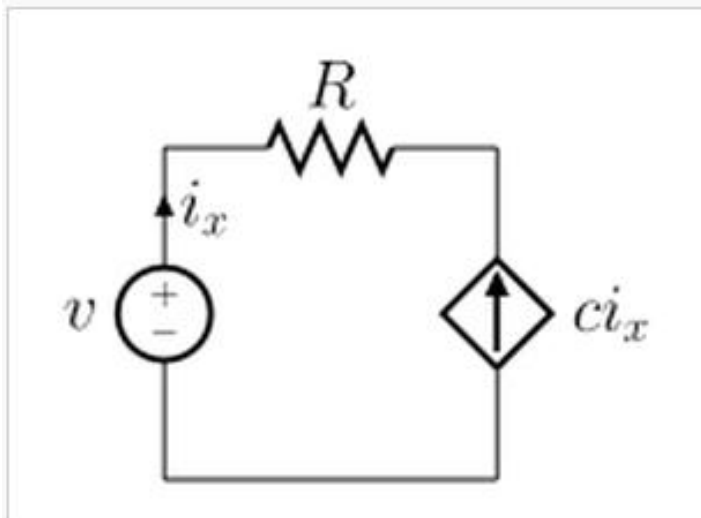
Nguồn phụ thuộc

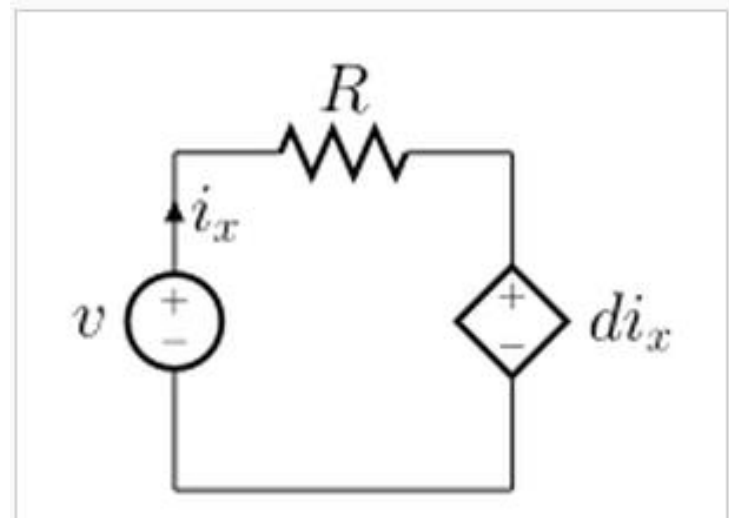
Voltage-controlled voltage source

Voltage-controlled current source

Current-controlled current source

Current-controlled voltage source

Điện trở (Resistor)

Kí hiệu:

Chức năng:

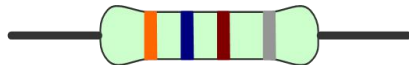
cản trở dòng điện.

Đơn vị:

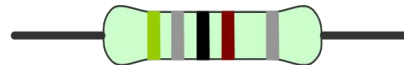
Ω

Công suất:

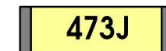
$$P = I^2 R = U^2 / R$$

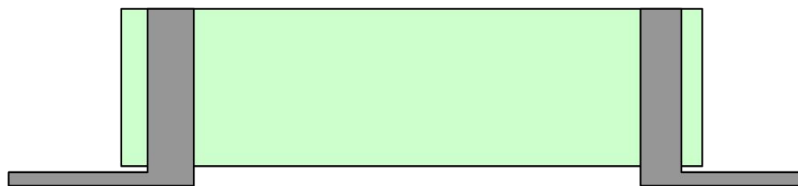
Loại 4 vòng màu

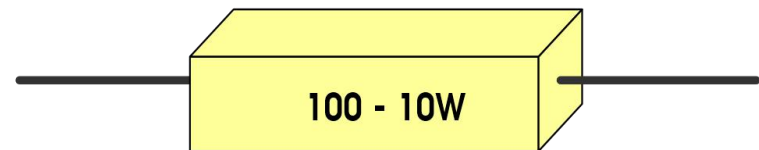
Loại 5 vòng màu

Loại điện trở dán

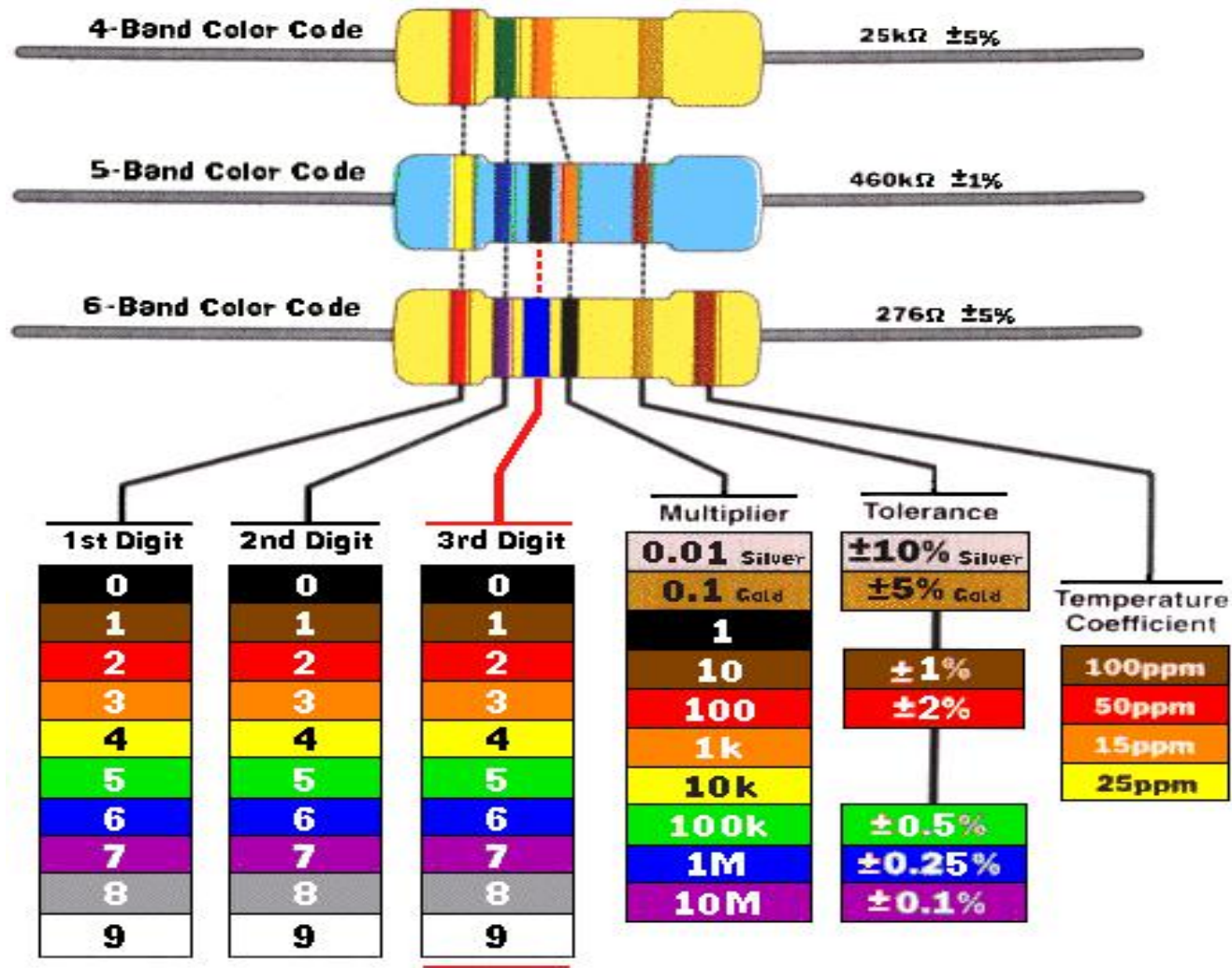

Loại điện trở công nghiệp

Điện trở dây quấn công suất lớn

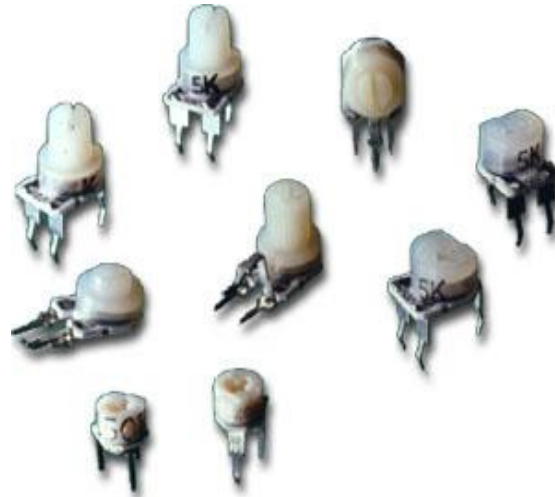
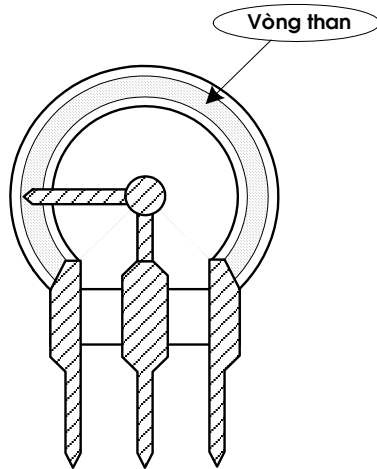
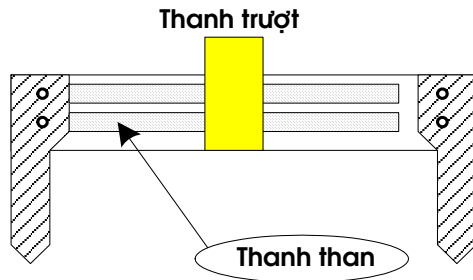
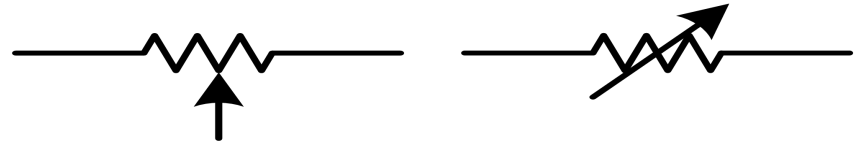
Bảng mã màu điện trở

Bảng mã màu điện trở

Biến trở

Kí hiệu

Biến trở than

Biến trở than
tinh chỉnh

Biến trở than

Biến trở dây quấn
trục tròn

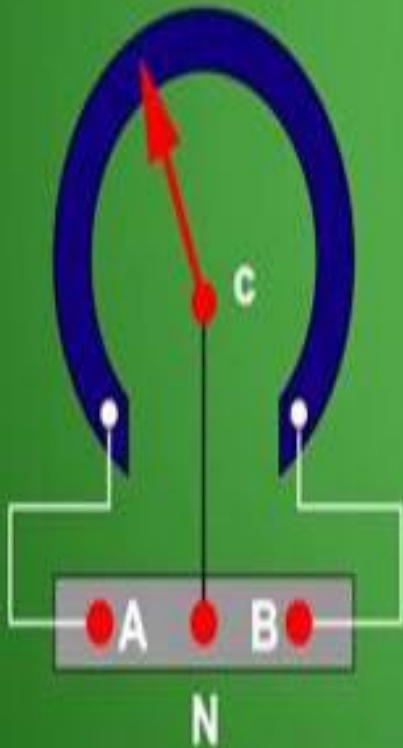

Biến trở dây quấn
trục thẳng

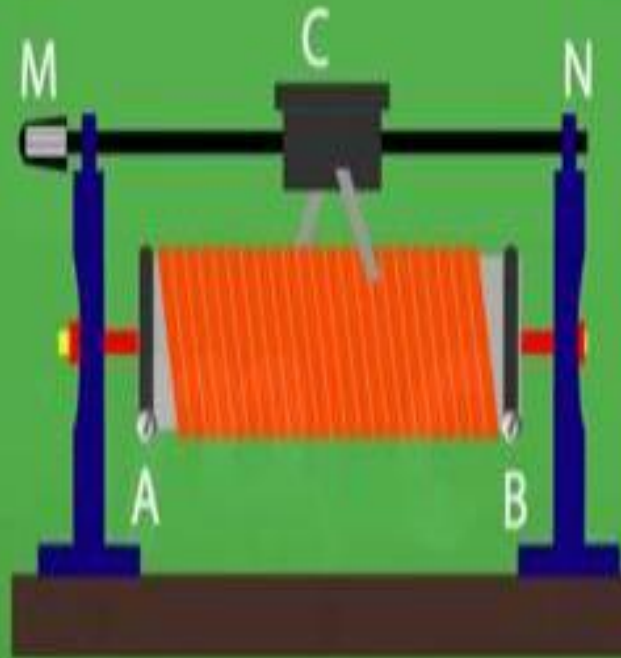

Biến trở than
tinh chỉnh

MỘT SỐ LOẠI BIẾN TRỞ

A) BIẾN TRỞ TAY QUAY

B) BIẾN TRỞ CON CHẠY

C) BIẾN TRỞ THAN

Tụ điện (Capacitor)

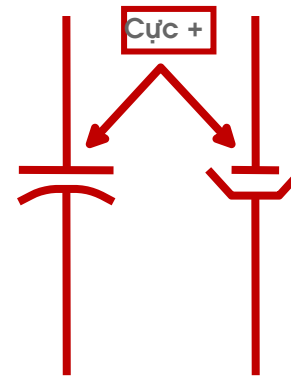
Kí hiệu:

Đơn vị: F

Chức năng: Lọc

Lưu trữ điện tích

Ngăn dòng DC

Ký hiệu tụ
phân cực

Ký hiệu tụ
không phân cực

$$u_c(t) = \frac{1}{C} \int_0^t i_c(t) \cdot dt + u_c(0)$$

Mylar

Monolythic
Cermamic

Tantalum

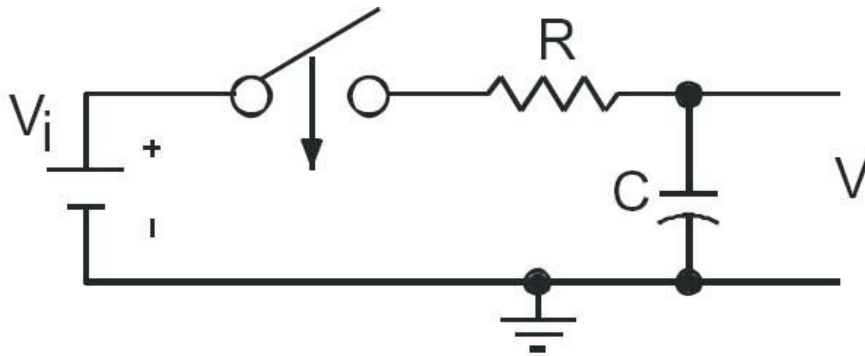
Ceramic

Electrolytic

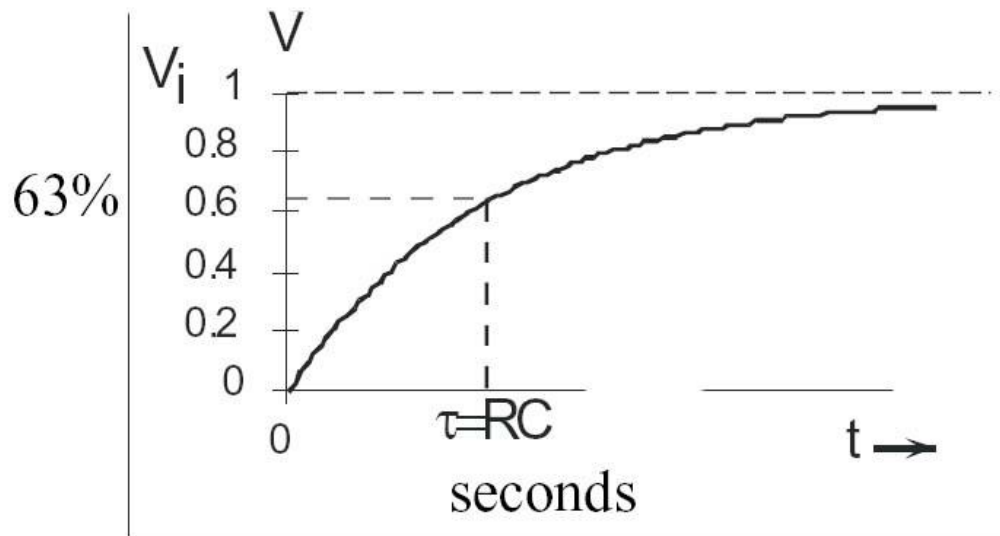
Tụ điện nạp

Capacitor Charging

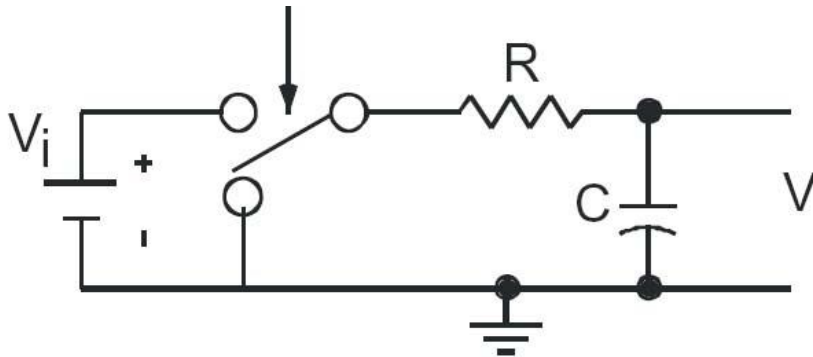

$$V = V_i + Ae^{-t/RC}$$

$$A = -V_i$$

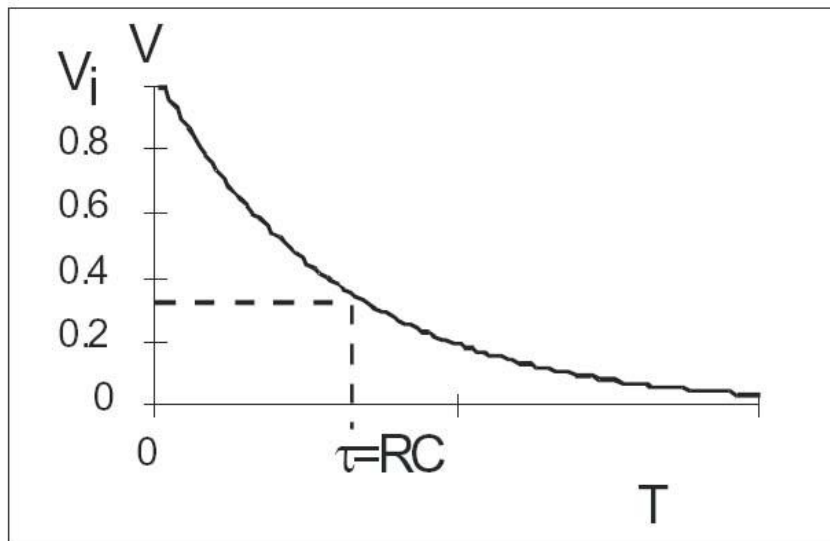

Capacitor Discharge

$$V = Ae^{-t/RC}$$

$$A = V_i$$

Cuộn dây (Inductor)

Kí hiệu:
Đơn vị:

H

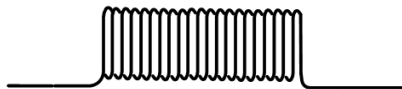

Cuộn cảm không lõi
(hay cuộn cảm lõi không khí)

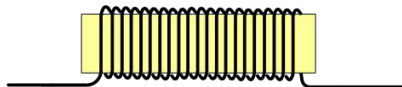

Cuộn cảm có lõi

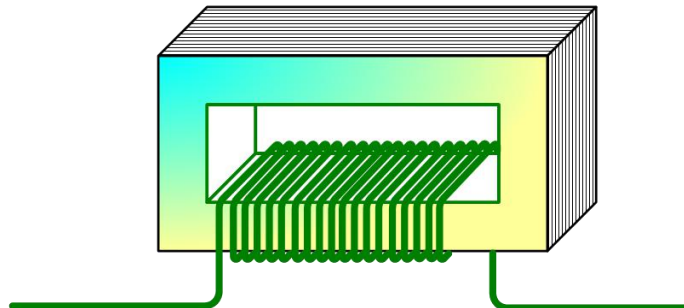
$$u_L(t) = L \cdot \frac{di(t)}{dt}$$

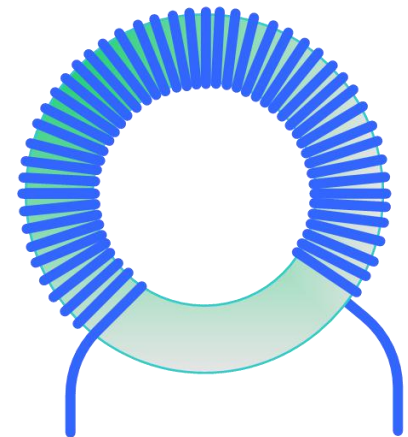
Cuộn dây lõi không khí

Cuộn dây lõi Ferit trụ

Cuộn dây lõi thép khung chữ nhật

Cuộn dây lõi Ferit vòng xuyên

Các loại cuộn cảm

Air core inductor

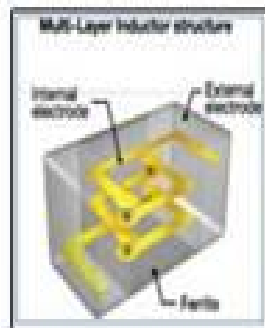
Ferrite Core Inductors

Toroidal Core Inductors

Bobbin based Inductors

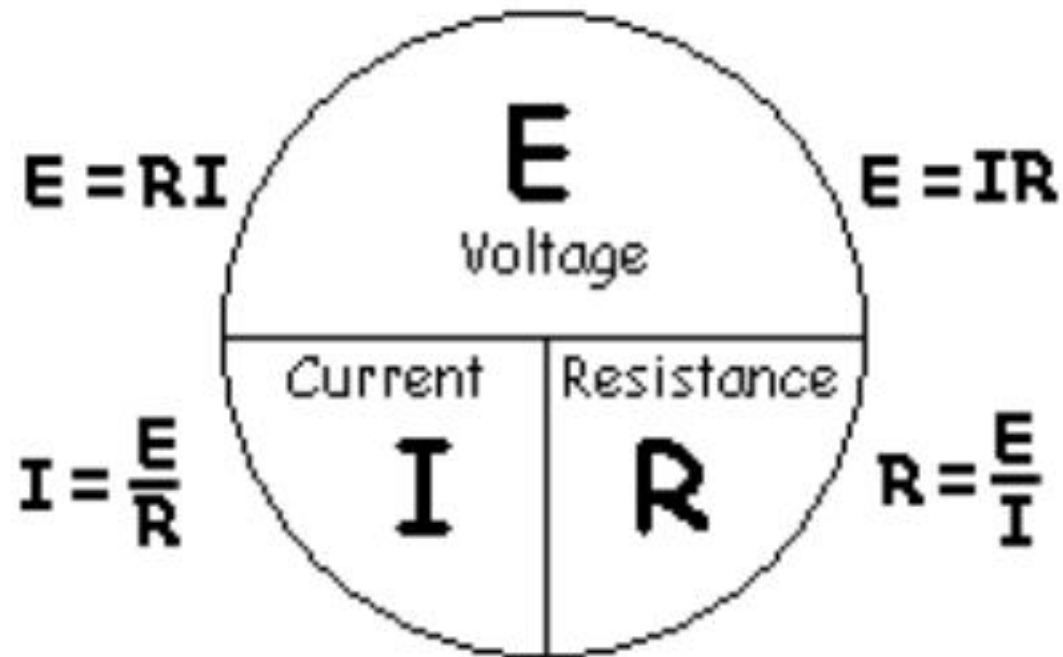

Multi Layer Inductors

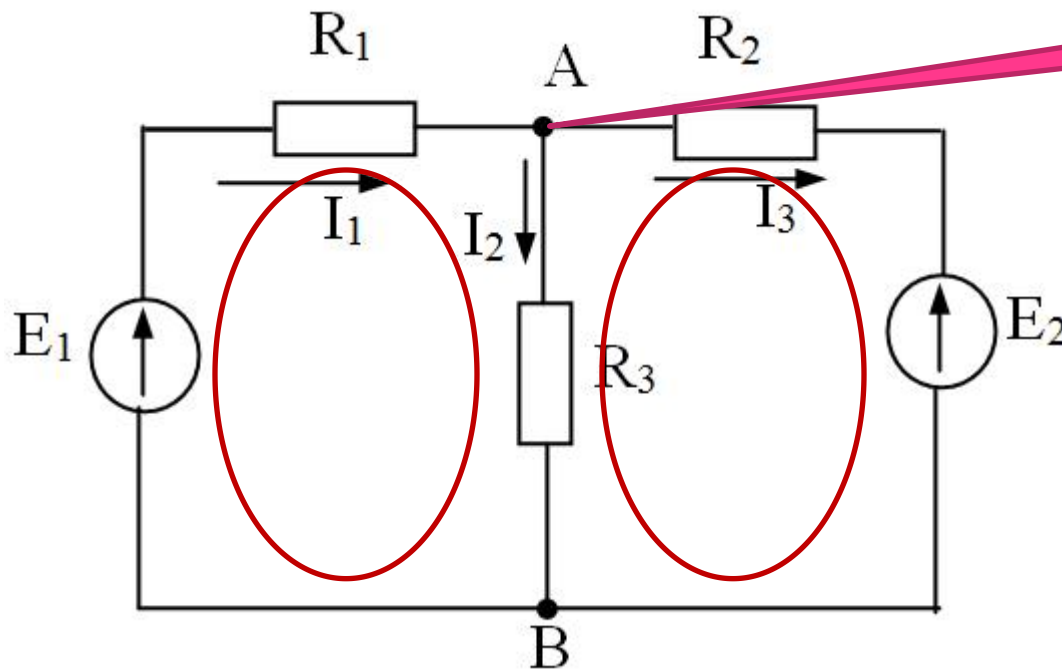
Thin Film Inductors

Định luật Ohm (Ohm's Law)

Định luật Kirchhoff (Kirchhoff's Law)

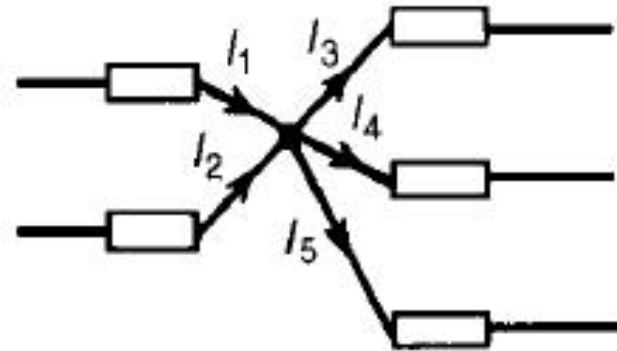
- ❑ Nhánh: là 1 đoạn mạch gồm những phần tử ghép nối tiếp nhau có cùng 1 dòng điện.
- ❑ Nút: là giao điểm gặp nhau của 3 nhánh trở lên.
- ❑ Vòng (mạch vòng): là một lối đi khép kín qua các nhánh.

Định luật Kirchhoff 1 (Kirchhoff's Law)

Phương trình nút

$$\sum I_{\text{divaonut}} = \sum I_{\text{diranut}}$$

$$I_1 + I_2 = I_3 + I_4 + I_5$$

or

$$I_1 + I_2 - I_3 - I_4 - I_5 = 0$$

Định luật Kirchhoff 1 (Kirchhoff's Law)

Phương trình nút

$$\sum I_{\text{divaonut}} = \sum I_{\text{diranut}}$$

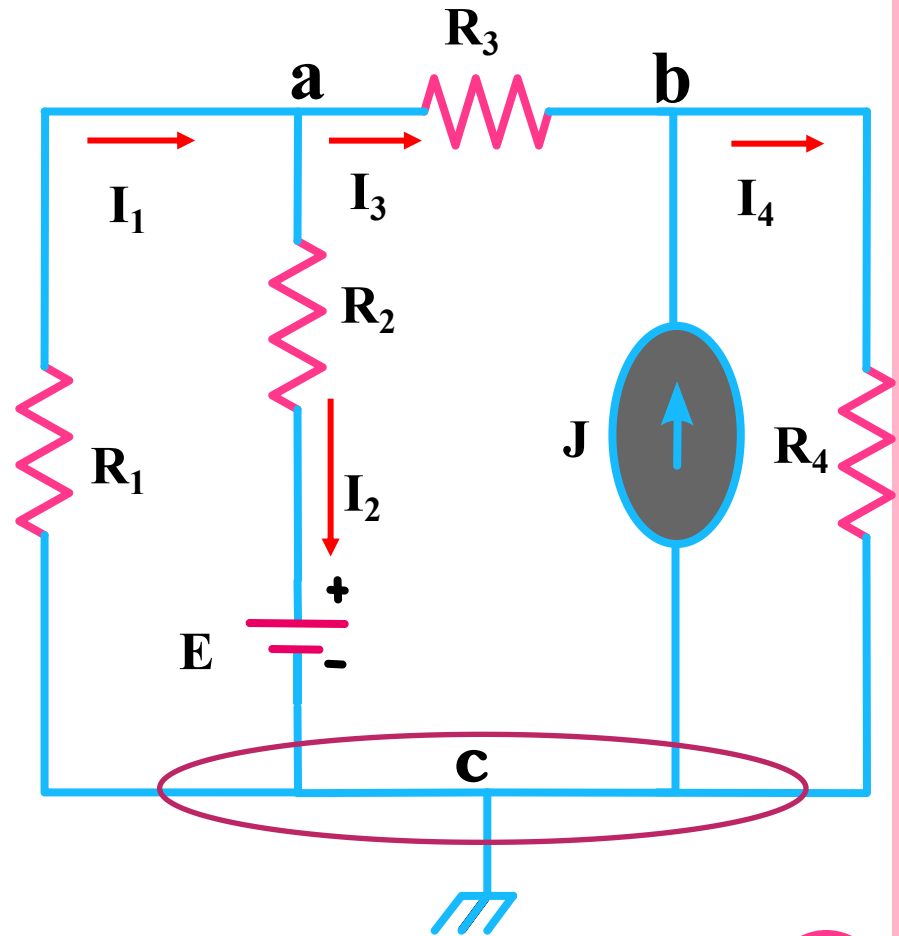
Nút a

$$I_1 = I_2 + I_3 = 0$$

Nút b

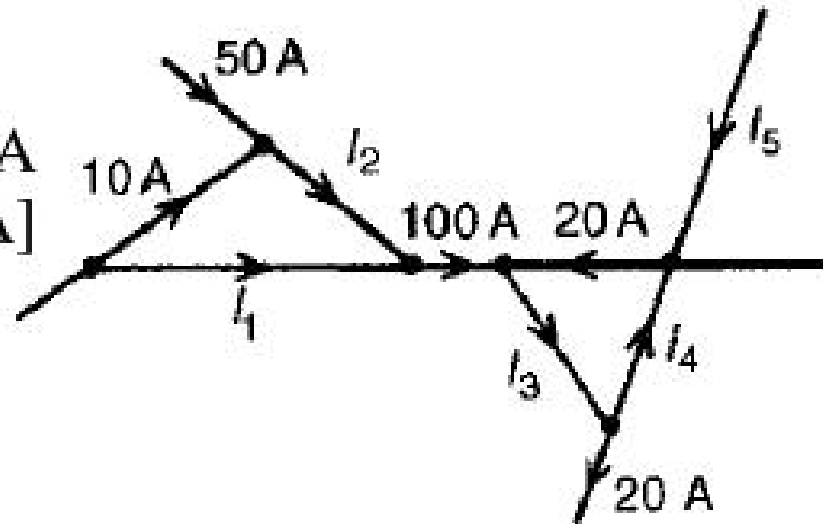
$$I_3 + J = I_4$$

Nút c

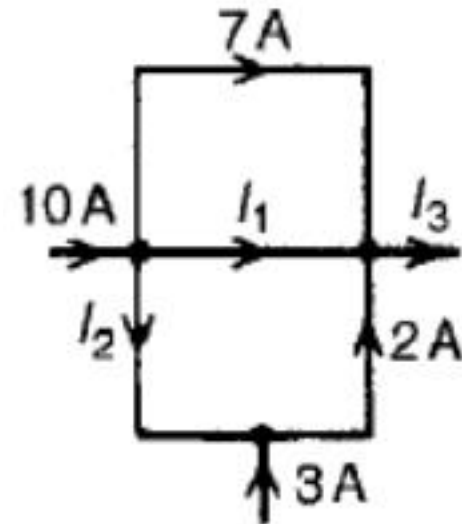

Vd cho định luật Kirchhoff ¹

$$\begin{aligned} \bar{I}_1 &= 40 \text{ A}, \bar{I}_2 = 60 \text{ A}, \bar{I}_3 = 120 \text{ A} \\ I_4 &= 100 \text{ A}, I_5 = -80 \text{ A} \end{aligned}$$

$$I_1 = 4 \text{ A}, I_2 = -1 \text{ A}, I_3 = 13 \text{ A}$$

Định luật Kirchhoff 2 (Kirchhoff's Law)

Phương trình thế mạch lưới

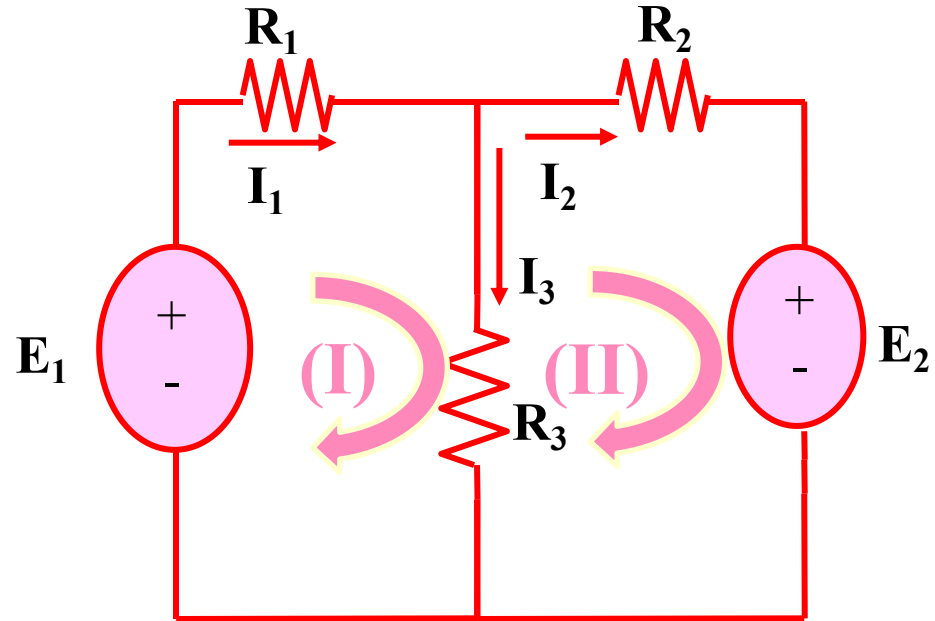
$$\sum U_{doctheovongkin} = 0$$

Mạch vòng (I)

$$-E_1 + I_1 R_1 + I_3 R_3 = 0$$

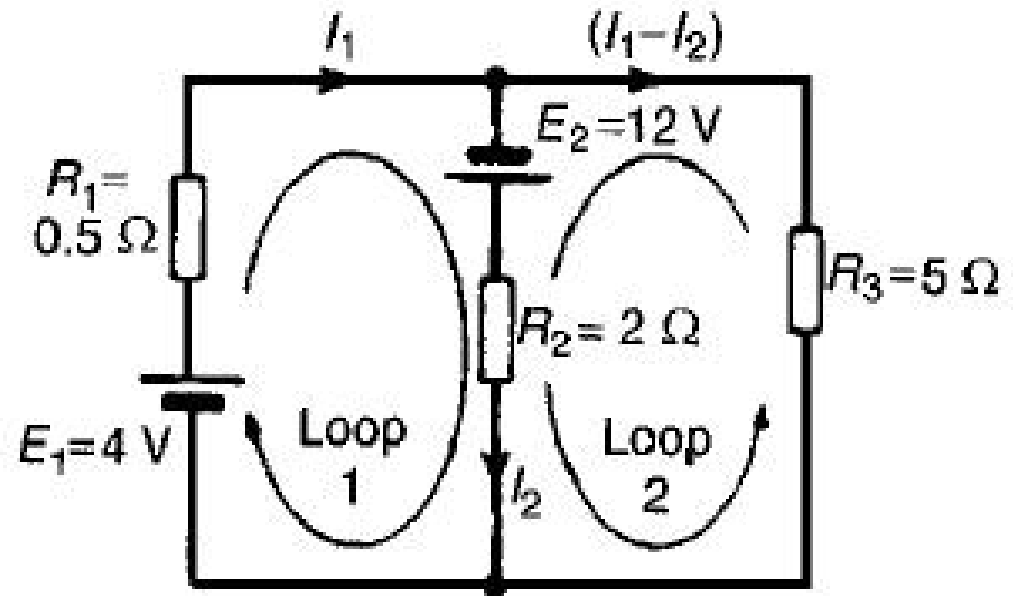
Mạch vòng (II)

$$E_2 + I_2 R_2 - I_3 R_3 = 0$$

Vd

For loop 1:

$$E_1 + E_2 = I_1 R_1 + I_2 R_2$$

For loop 2:

$$E_2 = I_2 R_2 - (I_1 - I_2) R_3$$

